

Ordblinde og it konferencen 2016

Samlet beskrivelse af oplæg og workshops

Oplæg i plenum

Læse- og skriveteknologi – status og perspektiver

v/ Erik Arendal, specialkonsulent, Rådgivning- og støtteenheden, Aarhus Universitet

- Oplægget vil præsentere en overordnet og nuværende status i forhold til den læse- og skriveteknologi (LST), der er aktuel og finder anvendelse på uddannelsesområdet i 2016. Oplægget inddrager bl.a. de grundlæggende funktioner som oplæsning, ordforslag, talegenkendelse og OCR-behandling, der findes såvel i specialudviklede programmer som mere generelt i styresystemerne på de forskellige devices, der i dag er mest udbredte. Der peges ligeledes på perspektiver i forhold til implementering og brug af LST på forskellige uddannelsesområder, hvor den øgede brug af forskellig hardware og software giver nye muligheder og udfordringer for både de ordblinde brugere og for fagpersonerne på de respektive uddannelsesområder.

Teknologibaseret læsning og skrivning

v/ Helle Bundgaard Svendsen, lektor ved læreruddannelsen og hf i Nørre Nisum, VIA University College, samt ph.d. stipendiat ved DPU, Aarhus Universitet

- I oplægget præsenterer jeg mit ph.d. projekt: Teknologibaseret læsning og skrivning i Folkeskolen. Det overordnede formål med projektet var at udvikle et didaktisk design til 4. kl. med fokus på at inkludere elever med skriftsprogsvanskeligheder der anvender læse- og skriveteknologi i den almindelige danskundervisning. For at udvikle det didaktiske design gennemførte jeg først to undersøgelser: Først en undersøgelse af hvad der kendetegner selvstændige teknologibaserede læse- og skrivestrategier hos unge med dyslexi, der anvender læse- og skriveteknologi. Dernæst en undersøgelse af hvilke didaktiske greb lærere fra ordblindeefterskoler finder særligt væsentlige for undervisningen af elever med skriftsprogsvanskeligheder, der anvender læse- og skriveteknologi. Resultaterne fra de to undersøgelser blev derefter indtænkt i et inkluderende didaktisk design, som jeg afprøvede og udviklede i samarbejde med to dansklærere i to forskellige 4. klasser.

Technucation – lærernes anvendelse af ny teknologi i skole og uddannelse

v/ Lene Storgaard Brok, Centerleder, Nationalt Videncenter for Læsning

- Technucation er et antropologisk studie af, hvad der sker, når lærere møder ny innovativ teknologi i deres arbejdsliv. Med projektet rettes fokus mod, at aftagere af teknologi, også har brug for nye typer af teknologiforståelse. Ikke bare for at kunne anvende teknologien for teknologiens skyld, men for at kunne forholde sig til, hvordan teknologi ændrer på læring, faglighed og arbejdspraksis. De teknologier, der bliver indkøbt til skolen, er ikke neutrale objektive aktører, men påvirker skole og læringsrum. I Technucation har vi undersøgt lærernes praksis med teknologi i hverdagen i skolen og udviklet en generel analysemodel, som lærere og lærerstuderende kan tage i brug, når de vil forstå, hvordan teknologier er kulturforandrende.

Min støtte i skole og uddannelse

v/ Emma Dalsgaard Madsen, sygeplejestuderende, VIA University College, Holstebro

- Jeg vil i mit oplæg fortælle min historie som ordblind elev og studerende gennem grundskole, ungdomsuddannelse og mit nuværende sygeplejestudie. Jeg vil bl.a. pege på de udfordringer, som jeg har mødt i mit uddannelsesforløb. Jeg vil også pege på den støtte, der både fra fagpersoner og familie har været afgørende for, hvordan jeg har klaret mig hidtil. En del af støtten har også været læse- og skriveteknologi, og jeg vil fortælle om, hvordan denne støtte gennem årene har betydet meget for min læsning og skrivning og for min mulighed for at gennemføre min skole og uddannelse.

Workshops – runde 1

1. Grundskole

Lytteskrivning - bedre skriveudvikling med auditiv feedback i skriveprocessen

v/ Bent Saabye Jensen, projektkonsulent, Nationalt Videncenter for Læsning

- Når eleverne lytteskriver, modtager de auditiv feedback, fra et it-skriveprogram med en syntetisk stemme, mens de skriver. De enkelte fonemer og sammensætning af fonemer opsamles og oplæses. I et almindeligt it-skriveprogram får eleverne alene en visuel feedback i form af det skrevne ord. De vil kunne rette stavningen ind, så ordet ser rigtigt ud. Når eleverne lytteskriver, får de samtidig mulighed for at manipulere med bogstaverne i skriveprocessen, indtil ordet lyder rigtigt. Undersøgelser tyder på, at lytteskrivning har en positiv til markant positiv effekt på elevernes skriftsproglige udvikling.

Workshoppen vil fokusere på hvordan lytteskrivning kan understøtte forskellige faser af den skriftsproglige udvikling for ordblinde elever så vel som for elever i en almindelig skriftsproglig udvikling.

Læs mere på: www.lytteskrivning.dk

2. Ungdomsuddannelser

It-rygsæk til tiden – fra grundskole til ungdomsuddannelse

v/ Trine Gandil, lektor, Professionshøjskolen UCC, København

- It-hjælpe midler til ordblinde opleves som en uvurderlig støtte set både fra elev- og lærerperspektiv. Fra ungdomsuddannelsesperspektiv ser det ud til at unge der har haft it-hjælpe midler allerede i grundskolen, udnytter deres hjælpemidler mere strategisk. Alligevel ser det ud til at mange ordblinde elever i udskolingen enten ikke tildeles udstyr, eller ikke oplever at de har brug for det, måske fordi de ikke er klar over hvilke krav der venter dem på en ungdomsuddannelse. Vejledning og instruktion i brugen af udstyret ser ud til at være afgørende. Eleverne synes også at savne mere forståelse fra deres lærere, både i grundskole og på ungdomsuddannelse, i form af anerkendelse og hensyn i undervisningstilrettelæggelse. Der er noget der tyder på at det ofte er elevens ansvar at bruge udstyret, ligesom der heller ikke synes at være systematik i overlevering af viden om den enkelte elevs vanskeligheder og behov fra grunduddannelse til ungdomsuddannelse. Workshoppen formidler resultater fra projekt "it-rygsæk til tiden" (Gandil og Olsen, 2016) og giver anledning til diskussion af hvordan man som lærer i både grundskole og ungdomsuddannelse kan understøtte elevens brug af it-hjælpe midlerne.

3. Videregående uddannelse/voksenundervisning

Læse- og skriveteknologi i ordblindeundervisning for voksne

v/ Martin Richardt, forfatter, It- og læsekonsulent, VUC Roskilde

- Programmer og applikationer til tablets og smartphones, der kan kompensere for ordblindhed, har i de sidste år været inde i en rivende udvikling. Der findes nu talegenkendelse, ordforslag, noteapplikationer og oplæsningsfunktioner til en pris, der modsvarer en pose pasta i Netto. Teknologien har i flere år været undersøgt og debatteret - mest på et teknologisk plan. Men vi mangler at få diskuteret, hvordan man helt konkret anvender de kompenserende værktøjer i fx ordblindeundervisningen. At mene, at man som underviser ved, hvilket program eller skrivestrategi, der egner sig bedst til den pågældende, kan skyldes manglende overblik over værktøjerne i et stadig voksende marked. Workshoppen vil fokusere på hvordan forskellige typer af læse-og skriveteknologier til forskellige platforme kan anvendes af voksne ordblinde, og hvordan teknologierne kan inddrages i undervisning og vejledning af målgruppen. Der vil bl.a. være fokus på de forskellige behov voksne ordblinde har i skole/uddannelse og forskellige erhverv og at forskellige teknologi egner til forskellige målgrupper. Der lægges i workshoppen op til dialog med deltagerne.

4. Tværgående tema

Undervisning i teknologibaserede læse- og skrivestrategier

v/ Helle Bundgaard Svendsen, lektor ved læreruddannelsen og hf i Nørre Nissum, VIA University College, samt ph.d. stipendiat ved DPU, Aarhus Universitet

- Vi har rigtig mange børn og unge i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne, der anvender læse- og skriveteknologi (LST) til deres skriftlige skolearbejde. Rigtigt mange lærere er gode til at indtænke deres brug af LST i undervisningen, men der er også mange, der er usikre på, hvordan eleverne bedst kan hjælpes. I workshoppen viser jeg eksempler på, hvilke læse- og skrivestrategier unge på ungdomsuddannelsesniveau og elever i 4. klasse bruger, når de læser og skriver med computeren. Desuden fortæller jeg om, hvilke didaktiske refleksioner, der er vigtige, hvis disse elever skal inkluderes i den almindelige undervisning. Vi får mulighed for sammen at tale om erfaringer og ideer til, hvordan vi i højere grad kan inddrage disse elevers måde at læse og skrive på i den almindelige fagundervisning.

Workshop – runde 2

1. Grundskole

Inklusion med læse- og skriveteknologi

v/ Hanne Mette Kristensen, konsulent, Kompetencecenter for Læsning, og Lene Koch Borchmann, lærer og konstitueret pædagogisk leder, Solbjergskolen, begge Aarhus Kommune

- [Kompetencecenter for Læsning](#) er Aarhus kommunes indsats for ordblinde/elever i svære skriftsprogsvanskeligheder. Det er primært en indsats i læringsmiljøet på hjemskolen i samarbejde med ledelse, lærere, ressourcepersoner, forældre og eleven. For elever fra 4.-9.klasse indgår et kursus i brugen af læse-skriveteknologi. Med workshoppen giver vi et indblik i, hvordan vi i Aarhus understøtter ordblinde elever i at blive inkluderet og være deltagende i undervisningen. Undervisningen omfatter bl.a. læse-skriveteknologi, strategier, struktur, stilladsering og hvordan de rustes til at "tage skeen i egen hånd", samt hvordan vi efterfølgende arbejder på hjemskolen i læringsmiljøet for at sikre, at eleven kan deltage i undervisningen på lige fod med klassekammeraterne. Workshoppen belyser arbejdet både fra Kompetencecentrets perspektiv og fra lærerens og lederens perspektiv på hjemskolen. Workshoppen består af oplæg med efterfølgende dialog med deltagerne.

2. Ungdomsuddannelser

SPS og støtte til ordblinde på ungdomsuddannelserne

v/ Stina Kjær Madsen, fuldmægtig, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet og Hannah Bruun Hjorth, ordblinde- og SPS-underviser, VUC Roskilde

- Workshoppen vil omhandle støtteformer til ordblinde på ungdomsuddannelserne, som bevilges gennem SPS-ordningen. Der gives en præsentation af de forskellige støtteformer, såsom it-støtte, instruktion og studiestøttetimer, hvor Styrelsens tanker og intentioner med støtteformerne vil blive fremlagt. Herefter tages der udgangspunkt i, hvordan støtteformerne konkret kan implementeres på uddannelsesstederne. Der vil i særlig grad lægges vægt på praktiske erfaringer med anvendelse og inddragelse af it-hjælpe midler i SPS-elevens uddannelsesforløb og på afholdelse af studiestøtte inden for de udstukne rammer, hvor den enkelte SPS-elevs behov og udfordringer som ordblind vil blive bragt i spil.

3. Videregående uddannelse/voksenundervisning

Teknologibaserede studiestrategier

v/ Laura Kongskov, studielektor, læse- og skrivevejleder, Rådgivning- og støtteenheden, Aarhus Universitet

- I denne workshop vil jeg sætte fokus på brugen af læse- og skriveteknologi hos voksne ordblinde. I workshoppen vil jeg vise konkrete cases og eksempler på, hvordan voksne ordblinde baserer deres læse- og skrivestrategier på teknologi. Jeg vil også pege på, hvordan der gennem undervisning og vejledning kan arbejdes med udvikling af individuelle teknologibaserede strategier, herunder hvordan der i forhold til teknologien kan arbejdes med målsætning og evaluering. Derudover er workshoppens formål at skabe rum for erfaringsudveksling og diskussion om teknologiens muligheder og begrænsninger inden på denne målgruppe.

4. Tværgående tema

Støtteindsatser gennem skole og uddannelse

v/ Emma Dalsgaard Madsen, sygeplejestuderende, VIA University College, Holstebro, Lone Primdahl, forstander, Farsø efterskole og Anja Bols Slåttvik, koordinator for hf for ordblinde i Nørre Nisum, VIA University College

- I workshoppen sættes Emma Dalsgaard Madsens fortælling fra om formiddagen ind i et overordnet perspektiv af nogle af de fagpersoner og skoler/uddannelser, som Emma har mødt i sit uddannelsesforløb. Hvad skal man som skole/uddannelsesinstitution og som fagperson særligt skal være opmærksom på, og hvordan støtter vi de ordblinde elever og studerende bedst muligt? Hvordan inkluderer vi ordblinde elever og studerende bedst muligt, og hvordan organiserer vi som skole/institution både den generelle støtte og den støtte, som læse- og skriveteknologien kan bidrage med? Der vil i workshoppen både være fokus på det organisatoriske aspekt og på den pædagogiske/didaktiske støtte. Både Emmas forløb og oplægget fra de konkrete skoler/institutioner, der medvirker, vil være udgangspunkt for en debat om støtteindsatser med fokus på bl.a. implementering af læse- og skriveteknologi på forskellige uddannelsesstrin.